

ňata moc otcovská. Zde pomůže jen dílo zákonodárné. S hlediska zákonodárství a jeho psychologie je zajisté příznačné to, že právě o nejozřejevějších a ve svých důsledcích i nejnebezpečnějších ustanoveních tohoto zákona podle materiálů jeho — nebylo nejmenší námitky ani pochybnosti. Jak snadno »muška uvázne a brouk proletí«!

Kapitoly z práva poplatkového, zasahující do činnosti notářů.

(Pokrač.)

Postup selské usedlosti.

U venkovských notářů nebývají nikterak řídké postupy selských usedlostí mezi manžely nebo s rodiči na děti. Postup ten může býti čistě úplatný anebo z části neb úplně bezplatný.

Na př.: Manželé rolníci postoupili dne 15./12. 1928 svoji společnou usedlost, kterou sami s pomocí čeledína obdělávali svému synu. A čistě úplatně a to za postupní cenu 100.000 Kč a vyhradili si mimo to pro sebe na doživotí: byt s otopem a osvětlením k nerozdílné ruce v roční ceně 1200 Kč, dále plnění v penězích a naturalích pro každého manžela po 2000 Kč. Dále zavazuje se nastupující, že bude svým spolupodepsaným sourozencům, kteří tedy k smlouvě přistupují, vypláceti resp. poskytovat tyto výměnky:

1. svému chorému bratru B doživotní výměnek v naturalích v ceně 2800 Kč,

2. svým dvěma svobodným sestram C a D až do jejich provdání společný byt v roční ceně 400 Kč.

Měřiti dlužno tyto poplatky (dle saz. pol. 16, 65, 91 něm popl. zák., § 2 zák. 74/190—§ 2 zák. č. 31/1920, pak zák. č. 337/1921):

I. Z reální hodnoty a to	100.000 Kč
s připočtením 5násobku roč. hodnoty výměnku pro postupující rodiče a pro syna B úhrnem 8000 Kč × 5 =	40.000 Kč
3násobku roční hodnoty bytu dcer C a D 400 Kč × 3 =	1.200 Kč
úhrnem	141.200 Kč

3% reální poplatek.

II. z obohacení syna B a dcer C, D, t. j. z daru obdržného od rodičů:

1. pro syna B z 10násobku ceny výměnku 2800 Kč × 10 = 28.000 Kč daň darovací dle sazby platné mezi rodiči a dětmi 895 Kč,

2. pro dcery C a D z trojnásobku ceny spol. bytu 400 Kč × 3 = 1200 Kč daň darovací taktéž dle sazby platné mezi rodiči a dětmi 24 Kč dvakrát, jelikož obě jsou obdarovány.

Doměření daně darovací po uhasnutí výměnku postupujících rodičů, bratra a sester odpadá, poněvadž zde není aktu liberalitu vůči nastupujícímu synovi A, nýbrž jde o právní jednání čistě úplatné.

Pro stanovení hodnoty darování pro chorého syna B dlužno výměnek čítati 10násobkem nikoliv — jak by se mohlo zdáti — 5násobkem, vzhledem k § 2 odst. 2. zák. č. 74/1901, který praví: »vymíní-li se při takových převodech též ve prospěch sourozenců nastupujícího dočasné výhrady, mají se čítati taktéž 5násob-

kem roční hodnoty, ač nemají-li se čítati 3násobkem dle § 16 poplat. zák. (na př. do provdání, po dobu vdovství). Avšak není tomu tak, uváží-li se účel tohoto ustanovení. Úmysl zákonodárcův byl totiž, aby při usedlostech obhospodařovaných samým vlastníkem stanovena byla reální hodnota poněkud nižší a proto za účelem připočtení k postupní hodnotě čítá se hodnota výměnku pouze 5násobkem.

Při stanovení hodnoty darování však dlužno přihlížeti již k všeobecným předpisům § 16 poplat. zák. (10×, 15×, 3×, 20×). [Nález správ. soudu z 19./5. 1906 č. 5881 Bud. 4548 F.]

Z řečeného jest také patrné, že jest prospěchem poplatníkovým, aby se výměnkové dávky ocenily co možná nízko, poněvadž se při počítavají k postupní ceně a tuto zvyšují.

Též pro event. zajištění výměnku v pozemkových knihách čítá se hodnota dle všeob. předpisů § 16 poplat. zák. (tedy zde z 10násobku).

Poněkud jiné jest zpoplatňování, jedná-li se o postup částečně neb zcela bezplatný.

Na př.: Rolník postoupil dne 15./12. 1928 svoji usedlost, kterou sám s čeledínem obdělával, oceněnou na 60.000, svému synovi. Na srážku z postupní ceny převzme nastupující syn dluhy a výplaty celkem 36.000 Kč, dále vyhradí si postupující otec výměnek v roční ceně 2000 Kč, zbytek pak otec synovi promíjí.

Měřiti dlužno tyto dávky:

1. Z reální hodnoty 60.000 Kč imobilární poplatek 2.4% podle § 2 a) zák. č. 31/1920.	
2. z darování, a to z ceny	60.000 Kč
po srážce hodnoty výměnku roč. 2000 Kč v 10násobku (nikoliv 5násobku, ač jde o usedlost samým vlastníkem obdělávanou) pak dluhu a jiných plnění v ceně	20.000 Kč 36.000 Kč
celkem	56.000 Kč

tudíž z rozdílu 4000 Kč jakožto daru daň darovací podle zák. č. 337/1921 per 80 Kč.

Jelikož jde o bezplatné právní jednání a výměnek se za účelem zjištění hodnoty darování odráží (nikoliv přiráží) nečítá se 5násobkem podle § 2 odst. 2. zák. č. 74/1901, nýbrž 10násobkem podle všeob. § 16 poplat. zák. Odráží-li by se pouze 5násobek, zvýšil by se na škodu obdarovaného základ pro měření daně darovací.

Po odpadnutí výměnku pak ovšem dlužno doměřiti daň darovací z obohacení synova, rovněž podle 10násobku. I zde čítá se pro event. knihovní zajištění resp. poplatek vkladní hodnota výměnku 10násobkem.

Samozřejmě jest opět naopak při bezplatném právním jednání zájmem strany, aby ocenila výměnek postupujícího co možná vysoko a tím snížila hodnotu darování resp. základ spoplatnění. Ovšem že po odpadnutí výměnku se doměří daň darovací z tohoto vyššího výměnku a efekt si zůstává stejný.

Pozůstalosti.

Jak byla učiněna zmínka fungují notáři též jako soudní komisaři ve věcech pozůstalostních a náleží jim zjištění jak povolání dědiců, tak jmění pozůstalostního co do aktiv a pasiv a sepsání inventáře.

Daň dědická jest nyní normována cís. nařízením z 15./IX. 1915 č. 2g8 ř. z. (t. zv. děd. novella) zákonem ze 7./I. 1920 č. 31 sb. z. (zákon přírážkový) a zákonem z 12./VIII. 1921 č. 337 sb. z. ,zákonem o dani z obohacení).

Důležité jest, aby inventář byl sepsán a výkaz poplatkový projednacím soudu předložen do 6 měsíců od úmrtí, neboť jinak nastává povinnost platiti 5% úroky odškodňovací (§ 29 zák. č. 278/1925 a § 11 zák. č. 74/1901). Je-li již předem jisto, že pozůstalostní řízení nelze v čas skončiti a výkaz předložiti, může strana placení úroků odškodňovacích se vyhnouti tím, že složí u finančního úřadu částku takovou v hotovosti, jakou asi budou činiti dědické dávky, kterou si ovšem sama vypočítá. Placení cennými papíry nelze považovati za placení ve vlastním slova smyslu a nikterak neosvobozuje od úroků odškodňovacích. To jest pouhé zajištění dědických dávek. Po zapravení se cenné papíry vrátí. Dosti často pozastavuje se strana nad tím, že vyměřovací úřad předepisuje přílohové resp. doplňkové, přílohové kolkky z dokladů pasiv pozůstalostních (nejsou-li jako listiny již dostatečně kolkovány). Oprávnění úřadu k tomu jest nesporné, neboť doklady ty předkládají se u soudu a jsou přílohami soudního inventáře, který kolkové povinnosti podléhá, proto podléhají i jeho přílohy kolku. Jinak by bylo ovšem, kdyby šlo o přílohy, které mají býti výhradně součástí výkazu pozůstalostního, určeného pro finanční úřad k vyměření dědických dávek. Tento výkaz jest kolku prost a tudíž i jeho přílohy.

K pochybnostem zavdává často výklad § 16 dědic. novely: Z r. 1915, totiž zdali a pokud se mají pojistky (pojištěné kapitály) zařaditi do aktiv pozůstalostních. Rozhodnou jest okolnost, zdali se zůstavitel již za svého života právoplatně vzdal práva s pojistkou disponovati čili nic. Tedy třebaš pojistka zní na př. výslovně na jméno manželky, ale zůstavitel mohl toto ustanovení až do své smrti odvolati, nejde o majetek manželky, ale o součást aktiv pozůstalostních. Finanční úřad vyšetřuje tuto okolnost dotazem u pojišťovny.

(Dokončení.)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Předkupní právo možno platně ujednatí nejen při smlouvě kupní, ale i jiné, ba i samostatnou smlouvou.

Rozhodnutí nejvyššího soudu z 2. III. 1929 čj. R. II. 67/29, vrchního soudu v Brně R. III. 202/28 — krajského soudu v Mor. Ostravě čd 2653/28.

Smlouvou ze dne 2. IX. 1928 prodali manželé A. manželům B. stavební plochu č. vl. č. v Mor. Ostravě a při tom se manželé A. zavázali, že rozhodnou-li se pro prodej své další, dosud neprodané nemovitosti, t. j. domu č. vl. č. v Mor. Ostravě, nabídnou tento ke koupi manželům B. a prohlásili, že svolují, aby si tito na tento dům vložili práva předkupní.

Knihovní soud jejich žádosti za vklad tohoto předkupního práva vyhověl.

Rekursní soud ji zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení I. stolice.

Důvody:

Podle bodu XII. smlouvy, již manželé Karel a Helena A. prodali stěžovatelům stavební pozemek k. č. s budovami na něm, zavázali se prodatelé, že kdyby chtěli ruzstavit jim kmenový statek (dům čp.) jinak prodati, nabídnou jej ke koupi kupitelům, t. j. stěžovatelům. Bylo tudíž právo stěžovatelů učiněno závislým na vůli manželů A. prodati onen předmět, a jde tedy o právo předkupní ve smyslu § 1072 obč. z. Že takové předkupní právo lze ujednatí i při jiné smlouvě, než kupní, ba i samostatnou smlouvou, vyslovil a blíže odůvodnil nejvyšší soud již v rozhodnutí uveřejněném ve sb. n. s. pod č. 3508 (srovnej ostatně i Ehrenzweig 1928, druhý svazek, § 365 str. 418), a není proto, jak mylně zato má rekursní soud, na závadu, že sjednané předkupní právo se netýká věci prodané.

Dovolací stížnost jest tudíž odůvodněna a bylo jí proto vyhověno.

Karel Jelínek.

Notářský spis, kterým matka odstupuje dceři a jejímu snoubenci nemovitosti jako věno dceřino a pod podmínkou, že tato pojme svého snoubence za manžela, jest smlouvou svatební (§§ 1217 a 1266 obč. z.).

Zrušení svatebních smluv možno se domáhati, povolena-li rozluka na žádost obou stran, však taky vyslovena rozsudkem z viny obou stran. (§ 1266 vs. obč. zák.)

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 14. ledna 1929 Rv II 538/28.)

A. A. odstoupila své dceři B. B. a jejímu snoubenci C. C. jisté nemovitosti s tím, že tyto jsou věnem B. B. a pod podmínkou, že tato pojme C. C. za manžela. Manželství uzavřeno, později však rozloučeno a to z viny obou stran.

A. A. a B. B. žádají, aby C. C. vrátil, co obdržel.

Tento namítá, že uvedená odstupní smlouva není smlouvou svatební a že zrušení svatebních smluv možno se domáhati, jen došlo-li k rozluce na žádost stran.

Procesní soud žalobě vyhověl.

Odvolací soud toto rozhodnutí potvrdil.

Nejvyšší soud podanému dovolání nevyhověl.

Důvody:

Dovolání, jež uplatňuje toliko dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle §u 503 čis. 4 c. ř. s., není odůvodněno.

Nesprávnou jest námitka, že notářský spis, sepsaný v M. dne 17. května 1922 pod cís. 21.787 není vůbec svatební smlouvou ve smyslu §u 1217 a 1266 obč. zák. a dovozuje-li dovolatel s poukazem na zdejší rozhodnutí čis. 1618 Sb. n. s., že za svatební smlouvy uznati jest jenom takové smlouvy, jimiž se upravují majetkoprávní poměry manželů, jako takových, vyhovuje právě tento notářský spis; kterým žalobkyně A. A. své dceři B. B. za podmínek, že se provádá za žalovaného C. C., jakožto její věno předala do společného vlastnictví snoubenců nemovitosti tam blíže poznačené a tímto sporem na žalovaném zpět požadované, tomuto hledisku, neboť smlouvou tou byly předány ony nemovitosti tehdejšími snoubencům právě vzhledem na zamýšlený jejich sňatek a pod jeho podmínkou výslovně jako věno bez jakékoliv zvláštní úplaty s tím jediným závazkem, že snoubenci převezmou knihovní dluhy na nemovitostech váznoucí a že prodatelce (matce nevěsty) přísluší doživotní požívání nemovitostí oněch.

Úmysl upravití tímto způsobem majetkoprávní poměry mezi manžely na případ sňatku a vzhledem na jejich manželský svazek, jest tedy ze smlouvy té zřejmě patrným a skutečným materiálním obsahem smlouvy.

Neprávem snaží se dovolatel dále dovoditi, že žalobní nárok není odůvodněn v zákoně, zejména v §u 1266 obč. zák., ježto prý tento zákonný předpis neobsahuje ustanovení na případ, když rozluka byla vyslovena rozsudkem z viny obou stran. I když tento předpis takového ustanovení neobsahuje, plyne z něho rozumným výkladem přes to jasně, že v takovém případě mají nastati stejné důsledky, jako když rozluka manželství byla povolena na žádost obou stran, neboť nelze se domysleti nižádného důvodu, proč by tomuto mělo býti jinak a proč by se při rozluce z viny obou stran rozsudkem vyslovené, mělo dostati jednomu manželů výhod, že svatební smlouvy mají zůstatí na dále v platnosti, zejména, když podle druhé